MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tal-11 ta' Jannar, 2010

Citazzjoni Numru. 1368/1996/1

Rover Manufacturing Co. Ltd; u b'digriet tal-21 ta' Novembru 1996 il-kelma Rover ġiet sostitwita bil-kelma RO.VE.R

-vs-

Associated Supplies Limited

Il-Qorti;

Rat iċ-ċitazzjoni ppreżentata fid-29 ta' April 1996 li permezz tagħha s-soċjeta' attriċi ppremettiet:

Illi l-kumpannija konvenuta hija debitriċi tal-kumpannija attriċi fis-somma ta' elfejn mija u sitta u sebgħin lira u disgħa u sittin ċenteżmu (Lm2,176.69), import ta' kambjala (dokument "A") li kellha tiġi mħallsa fit-22 ta' Settembru 1995, pero` l-kumpannija konvenuta baqgħet ma ħallsithiex.

Illi *oltre* dan il-kumpannija konvenuta hija wkoll debitriċi tal-kumpannija attriċi fis-somma ta’ elf sitt mija u sittin lira u erbgħa u sebgħin ċenteżmu (Lm1,660.74), import ta’ kambjala (dokument “B”) li kellha tiġi mħallsa fil-31 ta’ Marzu 1996, pero` l-kumpannija konvenuta baqgħet ma ħallsithiex.

Illi l-import tal-imsemmija żewġ kambjali jagħmel lill-kumpannija konvenuta debitriċi tal-kumpanija attriċi fis-somma totali ta’ tlitt elef tmien mija u sebgħa u tletin lira u tlieta u erbgħin ċenteżmu (Lm3,837.43).

Illi l-kumpannija konvenuta baqgħet ma onoratx l-imsemmija żewġ kambjali.

Illi dan l-ammont ta’ Lm3,837.43 in debitu huwa ċert, likwidu, u dovut, u jinkwadra ruħu fis-dispożizzjonijiet tal-artikolu 167(a) tal-Kodiċi ta’ Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, u peress li fil-fehma tal-kumpannija attriċi, *trattandosi* ta’ kambjali, il-kumpannija konvenuta m’għandhiex ikollha eċċezzjonijiet x’tagħti.

Tgħid il-kumpannija konvenuta għaliex din il-Qorti m’għandhiex:

(1) tikkundannaha tħallas lill-kumpannija attriċi s-somma komplessiva ta’ tlitt elef tmien mija u sebgħa u tletin lira u tlieta u erbgħin ċenteżmu (Lm3,837.43) import ta’ żewġ kambjali kif intqal fuq.

(2) Tiddeċiedi l-kawża billi tilqa’ t-talba tal-kumpannija attriċi bid-dispensa tas-smiegħ skond id-dispożizzjonijiet tal-artikoli 167 et seq. tal-Kodiċi ta’ Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

Bl-ispejjeż kontra l-kumpannija konvenuta li hija minn issa nġunta għas-subizzjoni, u bl-imgħax tat-tmienja fil-mija fis-sena tal-effettiv pagament.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tas-soċjeta’ attriċi u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ta’ l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta’ konvenuta Associated Supplies Ltd., ippreżentata fit-22 ta’ Mejju, 1996 li permezz tagħha eċċepiet:

1. Illi, preliminarjament, is-socjeta` attriċi, kif indikata fiċ-ċitazzjoni attriċi, ma teżistix u s-soċjeta` esponenti konsegwentement titlob illi tiġi lliberata mill-osservanza tal-ġudizzju f’din l-istanza.

2. Illi, preliminarjament ukoll, iżda mingħajr preġudizzju għall-ewwel eċċezzjoni, l-azzjoni attriċi hija intempestiva billi s-soċjeta` attriċi baqgħet sal-lum ma eżegwietx il-konsenja totali tal-ordni kollha magħmula mis-soċjeta` esponenti, kif jiġi ppruvat aktar dettaljatament fil-kors tal-provi fil-kawża odjerna.

3. Illi, mingħajr preġudizzju għas-suespost u fuq il-meritu, l-iskadenza u l-ħlas tal-valur tal-kambjala eżebita mis-soċjeta` attriċi bħala Dokument 'A' kienet suġġetta għal kundizzjoni stipulata fil-ftehim iffirmat bejn il-kontendenti fil-15 ta’ Settembru 1995 (Dokument ‘ASL1’ anness), liema kundizzjoni baqgħet ma avverratx ruħha billi s-soċjeta` attriċi ma eżegwietx l-obbligi kollha minnha assunti *ai termini* tal-istess ftehim. It-talba attriċi għall-ħlas tal-import ta’ din il-kambjala hija għalhekk insostenibbli u infondata, kemm fil-fatt u kif ukoll fid-dritt.

4. Illi l-iskadenza u l-ħlas tal-valur tal-kambjala eżebita mis-soċjeta` attriċi bħala Dokument ‘B’ kienet ukoll suġġetta għal kundizzjoni, stipulata fl-ordni ffirmata bejn il-kontendenti fit-2 ta’ Frar 1995 (Dokument ‘ASL2’ anness), liema kundizzjoni baqgħet ma avveratx ruħha billi s-soċjeta` attriċi ma eżegwietx l-ordni totali magħmula mis-soċjeta` esponenti u aċċettata minnha. It-talba attriċi għall-ħlas tal-import ta’ din il-kambjala hija għalhekk insostenibbli u nfondata, kemm fil-fatt u kif ukoll fid-dritt.

5. Illi, subordinatament, iżda mingħajr ebda preġudizzju għal kull eċċezzjoni hawn fuq sollevata, is-soċjeta` esponenti sofriet ukoll danni ngenti, spjegati u mitluba fil-kontro-talba hawn annessa, b’rizultat u konsegwenza tal-

inadempjenza, xogħol ħażin u dewmien tas-soċjeta` attriċi fl-eżekuzzjoni tal-ordni u tax-xogħol rikjest mis-soċjeta` esponenti, liema ammont ta' danni jeċċedu l-valur tat-talbiet attriċi.

6. Salv eċċezzjonijiet oħra u b'riżerva għal kull dritt ta' azzjoni ulterjuri spettanti lis-soċjeta` konvenuta skond il-liġi kontra s-soċjeta' attriċi.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tas-soċjeta' konvenuta u l-lista tax-xhieda.

Rat il-kontro-talba tas-soċjeta' konvenuta fejn esponiet:

Illi s-soċjeta` konvenuta ordnat *Master Antenna Television System* u *Audio Sound System* mingħand is-soċjeta` attriċi, liema ordni kienet tinkludi wkoll l-installazzjoni, *testing* u *commissioning* tal-istess sistemi.

Illi s-soċjeta` attriċi baqgħet inadempjenti fl-eżekuzzjoni tal-ordni hekk magħmula mis-socjeta` konvenuta billi naqset milli tagħmel il-kunsinna totali, fiż-żmien u bil-mod miftiehem, tal-imsemmija sistemi, u *inoltre* naqset ukoll milli teżegwixxi x-xogħol rikjest minnha skond l-arti u s-sengħa, *oltre* illi l-istess soċjeta` attriċi eventwalment abbandunat il-ftehim milħuq mas-socjeta` konvenuta u baqgħet ma kkonkludietx l-istess xogħol ordnat minnha.

U illi, għalhekk, is-soċjeta` konvenuta sofriet danni nġenti, konsistenti prinċipalment kemm fi spejjeż żejda illi inkorriet inutilment b'effett immedjat u dirett tal-inadempjenza, dewmien u xogħol ħażin tas-soċjeta` attriċi, u kif ukoll fi spejjeż konsegwenzjali sabiex tagħmel tajjeb għan-nuqqasijiet tas-soċjeta` attriċi.

U illi, *nonostante* interpellata sabiex tersaq għall-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni minnha kkaġunati, is-soċjeta` attriċi baqgħet inadempjenti mingħajr ebda raġuni valida fil-liġi.

Għaldaqstant, tgħid is-soċjeta` attriċi l-għaliex ma għandhiex dina l-Onorabbli Qorti, għar-raġunijiet premessi u prevja kull dikjarazzjoni neċessarja u opportuna:

1. tiddikjara illi s-soċjeta` attriċi kienet inadempjenti fl-eżekuzzjoni tal-ordni magħmula mis-soċjeta` konvenuta billi naqset milli tagħmel il-kunsinna totali, fiż-żmien u bil-mod miftiehem, tas-sistemi ordnati mis-soċjeta` konvenuta, *oltre* li naqset ukoll milli teżegwixxi x-xogħol rikjest minnha skond l-arti u s-sengħa, u li kif ukoll eventwalment abbandunat il-ftehim milħuq mas-soċjeta` konvenuta u baqgħet ma kkonkludietx l-istess xogħol ordnat minnha.

2. tiddikjara illi s-soċjeta` konvenuta sofriet danni nġenti, konsistenti prinċipalment kemm fi spejjeż żejda illi inkorriet inutilment b'effett immedjat u dirett tal-inadempjenza, dewmien u xogħol ħażin tas-soċjeta` attriċi, kif ukoll fi spejjeż konsegwenzjali sabiex tagħmel tajjeb għan-nuqqasijiet tas-soċjeta` attriċi;

3. tillikwida, okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi, dawk id-danni hekk sofferti mis-soċjeta` konvenuta;

4. tikkundanna lis-soċjeta` attriċi sabiex tħallas lis-soċjeta` konvenuta dik is-somma *in linea* ta' danni illi tiġi hekk likwidata.

Bl-ispejjeż u bl-interessi skond il-liġi sad-data tal-eventwali pagament kontra s-soċjeta` attriċi, u b'riżerva għal kull azzjoni ulterjuri spettanti lis-soċjeta` konvenuta skond il-liġħi kontra s-soċjeta` attriċi.

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet tas-soċjeta' attriċi għall-kontro-talba tas-soċjeta' konvenuta, fejn eċċepiet:

1. It-talbiet fil-kontro-talba huma mingħajr bażi fil-fatt u fid-dritt, għaliex kienet il-kumpannija konvenuta li naqset milli tonora l-kuntratt mal-kumpannija eċċipjenti.

2. L-eċċipjenti ma kkaġjonaw l-ebda danni lill-kumpannija konvenuta, anzi kienet din li kkaġjonat danni lill-eċċipjenti li qed jirriservaw kull dritt għal azzjoni f'dan ir-rigward.

3. L-eċċipjenti onoraw l-obbligi tagħhom skond il-kuntratt anke meta rinfaċċjati bin-nuqqas tal-kumpannija konvenuta sija f'dak li huwa dewmien biex jiġi approvat materjal kemm f'dak li huwa ħlas li kellu jsir akkont.

4. Il-kunpannija konvenuta arbitrarjament u mingħajr ebda dritt unilateralment ħassret il-kuntratt mal-eċċipjenti u wara li kien ġja` ġie provdut il-materjal u apparta kollu qabbdet lil ħaddiehor biex tevita li tħallas.

5. Salvi eċċezzjonijiet oħra jekk u meta jkun il-każ.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tas-soċjeta' attriċi u l-lista tax-xhieda.

Rat is-sentenza ta' din il-Qorti tal-10 ta' Lulju 1997 li permezz tagħha s-soċjeta' konvenuta ġiet ikkundannata tħallas is-somma ta' tliet elef, tmien mija u sebgħa u tletin Lira Maltin u tlieta u erbgħin ċenteżmu (Lm3,837.43) b'dan illi l-ħlas kellu jsir billi s-somma msemmija tiġi depożitata fir-reġistru tal-Qorti u żbankata biss jekk tinġieb garanzija suffiċjenti fil-pendenza tal-kontro-talba;

Rat illi ingħata l-permess biex din is-sentenza tiġi appellata u fil-fatt il-Qorti tal-Appell permezz ta' sentenza mogħtija fil-31 ta' Mejju 2002 filwaqt illi kkonfermat li t-talba u l-kontro-talba kellhom jiġu deċiżi separatament, ħassret is-sentenza imsemmija prinċipalment għaliex il-kawża ma kienitx ġiet differita għas-sentenza iżda biex jingħata provvediment skond l-artikolu 198 tal-Kodiċi tal-Kummerċ u ordnat illi l-atti jerġgħu jintbagħtu quddiem din il-Qorti biex jiġu deċiżi kif intqal:

Illi semgħet il-provi u rat l-affidavit ta' Sarah Zarb li ġie re-integrat il-proċess wara li kien ġie sfilzat;

Rat ir-rapport tal-perit legali u l-verbali tas-seduti li saru quddiem l-assistent ġudizzjarju;

Rat id-diversi noti ta’ sottomisjonijiet tal-partijiet u l-atti kollha tal-kawża, u finalment il-verbal tas-seduta tat-28 ta’ Ottubru 2009 li permezz tagħha l-kawża tħalliet għas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Illi kif intqal it-talba attriċi hija biex is-soċjeta’ attriċi titħallas l-import ta’ żewġ kambjali, fl-ammont ta’ elfejn, mija u sitta u sebgħin lira Maltin u disgħa u sittin ċenteżmu (Lm2,176.69) u elf, sitt mija u sittin lira Maltin u erbgħa sebgħin ċenteżmu (Lm1,660.74), bl-imgħax sad-data tal-effettiv pagament. Il-kawża saret *ai termini* tal-artikolu 167 sa 170 tal-Kap. 12 iżda l-Qorti akkordat it-talba konvenuta biex jiġu preżentati l-eċċezzjonijiet. Dawn kienu fis-sens illi (fol. 11):

1. Is-soċjeta’ attriċi kif indikata u ċioe’ Rover ma teżistix u konsegwentament s-soċjeta’ konvenuta għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju;

2. Illi t-talba attriċi hija intempestiva billi sal-lum s-soċjeta’ attriċi għad ma eżegwietx il-konsenja totali tal-ordni magħmula;

3. L-ammont mitlub mhux dovut għax il-ħlas kien suġġett għall-kundizzjoni stipulata fil-ftehim bejn il-partijiet, liema kundizzjoni ma avveratx ruħha billi s-soċjeta’ attriċi ma esegwietx l-obbligi kollha tagħha taħt l-imsemmi ftehim;

4. Minħabba dawn in-nuqqasijiet is-soċjeta’ konvenuta sofriet danni b’riżultat ta’ inadempjenza, xogħol ħażin u dewmien, liema danni jeċċedu l-ammont mitlub mis-soċjeta’ attriċi. Saret għalhekk kontro-talba.

Kontro-talba (fol. 15)

Din hija fis-sens illi tingħata dikjarazzjoni ta’ inadempjenza tal-fehim għall-ordni tas-sistemi ordnati mis-soċjeta’ konvenuta, nuqqas ta’ esegwiment skond l-arti u s-sengħa u abbandun tal-ftehim. U għalhekk illi minħabba f’hekk

dikjarazzjoni li s-soċjeta' konvenuta sofriet danni, u likwidazzjoni ta' danni u għall-hlas tad-danni hekk likwidati

Seduta 21/11/1996 (fol. 28)

Il-partijiet qablu li ssir korrezzjoni fl-isem tas-soċjeta' attriċi kull fejn jidher. Is-soċjeta' konvenuta għalhekk irrinunzjat għall-ewwel eċċezzjoni tagħha.

XHIEDA

A fol. 48 xehed Christopher Rizzo direttur tas-soċjeta' konvenuta. In succint dan qal illi rigward l-ewwel kambjala Lm2,176.69, il-ftehim tal-15 ta' Settembru 1995 sar għax is-soċjeta' attriċi kienet abbandunat ix-xogħol u ħadu xi *equipment* tas-sistemi minn fuq is-*site*. Sar ftehim li sat-22 ta' Settembru 1995 ix-xogħol kellu jkun lest. *"Aħna aċċettajna li ssir kambjala bil-kundizzjonijiet li x-xogħol jitlesta sat-22 ta' Settembru 1995, ikun tested, commissioned u in working order. U jekk huma jżommu dan l-agreement aħna fit-22 ta' Settembru 1995 nagħtuhom iċ-ċekk ta' dik il-kambjala.*

Mistoqsija tal-Qorti: Hemm aċċenn għal dan fuq il-kambjala jew inkondizzjonata l-kambjala? (fol. 51).

L-agreement jgħid "it is expressly understood that ROVER are to meet all their commitments as outlined above in order for ASL to honour the bill of exchange on time". Il-kambjala ma fiha xejn pero' l-kambjala saret fl-istess ġurnata tal-ftehim. Fil-fatt saret 3 ijiem wara għax ġew biha wara biex niffirmaha. It-tieni pagament mitlub huwa l-5% retention skond l-agreement tat-22 ta' Frar 1995.

Aħna ma ħallasniex għax Rover ma lestewx ix-xogħol skond l-agreement u għadhom sal-lum ma lestewx. Aħna konna qed nagħmlu l-Building Services u kellna deadline l-aħħar ta' Settembru biex inlestu u nagħmlu handover lill-klijenti. Fir-rigward tat-tieni kuntratt il-5% retention ma tħallsux għax huma qatt ma lestew ix-xogħol. Ir-retention ssir għax aħna għandna 12 months details liability bħal

garanzija għall-ħsarat jew affarijiet oħra li jistgħu jinqalgħu. F'dawn it-12-il xahar kull ma nqala' kellna nirranġaw kollox aħna a spejjeż tagħna għax huma qatt ma lestewh ix-xogħol. Kellna nqabbdu sub contractors biex ilestu x-xogħol."

Mistoqsija tal-Qorti: Illum tlesta minn ħaddiehor dan ix-xogħol?

"Bil-fors. Ix-xogħol kelli nlestih. Ma stajtx inħallih.

Ix-xogħol ma sarx kollu minn Rover. Ix-xogħol jitqassam fi tlett kategoriji: is-supply tal-equipment, l-installazzjoni u l-commissioning u testing. Mit-testing u commissioning dawn ma għamlu xejn għax kif ħallewha s-sistema meta xegħelniha ma kinitx qed taħdem tajba. It-television system qed nitkellmu fuq 250 television, kienu kollha bil-grains u bil-lines fuqhom u ma kienx hemm stampi ċari. Ir-radios, l-audio system, is-sound system fejn fil-guest room ikollok il-bed head panel u jkollok channel 1, 2, 3 etc u taqbad id-different music channels, ma kinux installati tajbin, kien hemm ħafna crackling, kien hemm lack of commissioning u adjustments. Dan kollu aħna kellna nagħmluh.

L-installation naħseb li laħqu 85% għax imbagħad ħadniha over aħna u komplejniha. Fil-ground equipment forsi laħqu xi 90 / 95% għax kien hemm xi equipment kellna nġibuh aħna wkoll. Kien hemm xi equipment li kellna nbiddlu għax dana kien qiegħed sub-standard u mhux skond il-ftehim li kellna.

Rigward xogħol mhux skond l-arti u s-sengħa jiena ma tantx jien tekniku, affarijiet sub-standard work aħjar jitkellem fuqhom l-engineer, Joseph Scicluna.

Kellhom jagħmlu Master antenna television system li kien jikkonsisti f'250 televisions, u sound system f'250 guestrooms plus ikollok il-music fil-public areas kollha, fil-foyer, fil-conference rooms, fir-restaurants, fit-therapy areas. Il-music system tkun througħout the hotel. Il-kuntratt li kellha l-kumpanija mal-Corinthia San Gorg Hotel

ma kienx għal dawn is-sistemi biss, kien għas-sistemi kollha, jiġifieri airconditioning, dawl, mechanical and electrical systems, all systems.

Mid-diretturi jiena kont il-persuna responsabbli u Joseph Scicluna kien jirrapporta lili.

Dwar it-tardivita' dawn bdew jaqgħu lura fix-xogħol kważi mill-bidu. Hemm hafna korrispondenza fejn aħna qed ngħidulhom "waqajtu lura". Konna nagħmlu progress meetings every two weeks. Kont nattendi għalihom jien. Min- naħa tagħhom kien jattendi Mark Rota. Wara beda jattendi Mr. Ray Calleja u warajh beda jiġi ħaddieħor. Min-naħa tagħhom ma kienx hemm continuity bħala overall responsibility tal-proġett, is-supervisors dejjem jitbiddlu. Min-naħa tagħna kien hemm Joe Scicluna u jien. Ġew esebiti korrispondenza markati CR1 sa CR10.

Wara li sar il-ftehim fit-2 ta' Frar 1995 sat-21 ta' Frar 1995 kienu għadhom ma bagħtux in-nies biex jibdew ix-xogħol u bgħatnilhom biex mhux aktar tard mit-23 ta' Frar jibgħatu n-nies jibdew ix-xogħol (CR1). Konna nagħmlu meetings u niftehmu target dates għat-twettiq tax-xogħol għax kienu qed jaqgħu lura (CR2). Fin-next meeting dawn it-target dates ma kinux laħquhom u konna niffissaw target dates ġodda (CR3). Lanqas kienu jibagħtu n-nies jibdew ix-xogħol fis-7:30. Ġieli ġew fl-10:00 u kienu jkunu tnejn min-nies biss. Kif tista' tagħmel kuntratt ta' dak il-kobor meta ma jkollokx in-nies? Bgħatnielhom lill-engineer Joseph Scicluna li huwa awtorizzat biex jagħtihom l-ordnijiet inkluż jordna equipment għax bdew iġibu skużi li ma ordnawx equipment għax Scicluna ma kienx awtorizzat (CR4). Fil-fatt jafu li ma kienx il-każ għax lil Joe Scicluna kienu jafuh mill-bidu nett, kien involut fin-negotiations, waqt il-quotations, meta għamilna l-agreements, u jafu li hu kien my representative on site u kellu permess biex jagħtihom instructions. It-telefonati tiegħi ma kinux iweġbuhom u ma kinux ikunu available u ma jirritornawx il-calls, kienu jċemplu at the end of the month meta tiġi l-kambjala (CR5).

Il-guestrooms kellhom jiġu kompletati sat-23rd August 1995, data li qegħda fil-master programme of works għax il-klijent f'dik id-data kellu jibda jnaddaf il-guestrooms biex at the end of September jiftaħ u jdaħħal in-nies. It-target date originali ma laħquhiex u tajnihom sat-23rd August (CR6). CR7 hija l-items kollha li kien baqa' outstanding fit-23rd August, room by room. CR8 għalkemm konna għidnielhom li by 23rd September iridu jkunu lesti mill-guestrooms, sar 1st September u ma konniex lesti. Għidnielhom li fil-1st September u 9th September kellu jkollna meetings mal-klijent biex nagħtuh handover. Imma x-xogħol indikat fil-lista san-9th September kien għadu ma sarx. Barra x-xogħol fil-guestrooms li kien għadu ma sarx kien hemm ukoll ix-xogħol fil-public areas li kien importanti wkoll li jsir.

Rover abbandunat il-kuntratt għax ma resqux iżjed on site. M'għandiex nota eżatta imma jidhirli li kienet round 20th November 1995. Wara dik id-data jiena daħħalt specialists oħra biex nipprova nkompli x-xogħol li suppost lestejt at the end of September.

Jiena bgħattilhom ittra bl-avukat li qed nagħmlilhom termination tal-kuntratt u li ma jerġgħux jersqu fil-lukanda. Avżajt lil general manager tal-lukanda, ċertu Mr. Joseph Azzopardi by fax on the 20th November (CR9) u għamilt arranġamenti ma' kumpanija mill-Ingilterra European Satellites Limited biex jinżlu Malta malajr u fil-fatt ġew the next day. Irranġawli t-television system mhux 100% għax kulma setgħu jiġu $^{2}/_{3}$ days imma naqqasna ħafna mill-complaints li kien hemm mill-guests. Aħna bgħattna dik il-fax għax kellna każ f'Settembru fejn Mr. Mark Rota mar fuq is-site u ħa ċertu equipment mis-site li diġa' kien imħallas, u bżajt li jerġa' jagħmel l-istess.

Oriġinarjament lil European Satellites qabbadnihom għall-commissioning biss imma sabu li kien hemm ċertu equipment sub standard u allura biex jimpruvjaw is-signals kellhom bilfors ibiddluh dan l-equipment. Qabbadna ukoll kumpanija li jisimha High Scan li komplew jimpruvjaw fuq ix-xogħol li European Satellites kienu għamlu malajr biex it-television system iġibuha 100%. Fuq

l-audio system u s-sound system użajna n-nies tagħna taħt is-supervision tal-engineer Joseph Scicluna. Dan kien kollu xogħol li kellu jsir minn Rover, li ma kiens sar jew li kien sar ħażin. Ix-xogħol li għamilna aħna kellna nixtru ċertu equipment u kellna nibdlu ċertu amplifiers, mingħand various suppliers. Sa darba oħra nesebixxu l-irċevuti relattivi għal kull kumpanija li semmejt u nagħtu ukoll prospett tal-ispejjeż li saru. Kien hemm ukoll ħafna commissioning certificates li suppost għamlithom Rover u kellu jagħmilhom l-engineer tagħna Josepha Scicluna.

A fol. 78 xehed Leslie Bonnici li qal in suċċint li jaħdem ma Skyscan Co. Ltd. *"Jiena ġejt imqabbad minn ASL biex nirranġaw is-sistema bażikament tal-lukanda regarding satellite television.* (Fuq domanda tal-Qorti) *Jiena responsabbli mill-parti teknika ta' Skyscan. Kellna nżidu amplifiers, nirranġaw affarijiet ġol-head end, u niċċekjaw wara x-xogħol li għamilna kif qed jasal it-television bħala sinjal ġol-kmamar. Ix-xogħol sibnih diġa' mibdi. Kien sar minn Rover. Is-sistema kienet lesta pero' ma kinitx up to standard. Biex nirranġaw is-sistema u taħdem kif suppost kellna nagħmlu line amplifiers għal ġos-service rooms minħabba l-complaints li kien hemm. Is-sistema ma kinitx aċċettabbli għal ġol-kmamar. Stazzjonijiet mhumiex tajbin, mhux preżentabbli biex tarahom, mhux kwalita tajba biex taraha, mhux ċari. Fol. 82 spjegazzjoni dettaljata tax-xogħol li sar. Aħna bgħatna l-kont lil ASL u tħallasna minnhom. Il-kumpanija mhix tiegħi, jiena mpjegat. Aħna ħadna it-tender bħala kumpanija. Kien hemm ħaddiehor miegħi, id-direttur tal-kumpanija. Id-direttur kien miegħi kważi l-ħin kollu. Konna aħna t-tnejn li għamilna x-xogħol. Jiena kwalifikat biex nagħmel dan ix-xogħol."*

A fol. 88 xehed Raymond Mangion illi in suċċint qal li huwa jaħdem mal-Corinthia Group, bħalissa San Gorg Corinthia u ilu hemm sentejn. *"Bdejt f'April 1995 bħala maintenance manager. Jiena ġieli rajthom hemm lil Rover, (fuq domanda tal-Qorti) li kienu sub contractors ta' ASL. ASL kienu l-main contractors. Meta ġejna biex niftħu għal-1 ta' Novembru 1995, meta ġejjin il-klijenti, ix-xogħol kien għadu ħafna lura. Unofficially fetħet fl-1 ta' Novembru 1995, ġew l-ewwel klijenti. Għalkemm aħna għamilna*

pressure ma' ASL biex jitlesta x-xogħol, sa dak iz-zmien ta' l-1 ta' Novembru 1995 is-sistemi kienu għadhom mhux lesti. U kien hemm problemi kemm fis-sound u fit-television. ASL ġabu kuntratturi oħrajn, mhux ċert hux ftit ġimgħat qabel ftaħna jew wara. Rover kienu waqfu u s-sitema ma kinitx operational kemm is-sound u kemm it-television. It-television ma kien hemm reception ta' xejn u kien hemm kmamar li mhumiex itterminati, il-wiring ma kienx itterminat. L-audio system l-istess, is-sistema ma kinitx commissioned u kien hemm xi kmamar għad mhux wired. Dan ix-xogħol sar wara minn sub contractors oħra u sar tajjeb.

Kien hemm xi xogħol ieħor li waqa' lura per eżempju fil-basement imma ma kienx hemm xogħol li waqa' lura li minħabba fih Rover ma setgħux jagħmlu s-sistemi msemmija. Dan nafu personalment għax jien kont il-persuna nkarigata biex nara li x-xogħol jitlesta sa' l-1 ta' Novembru meta kellhom jidħlu l-klijenti u kont inkun hemm kuljum. Jien kont nagħmel pressure fuq il-kuntrattur tagħna ASL. Konna nieħdu handover ta' kull kamra, waħda waħda. Kien hemm ħaddieħor ukoll jagħmel pressure. Il-kuntatt tiegħi kien ma' Chris Rizzo, d-direttur ta' ASL. Re: Dokument CR10, jiena kont bgħatt wieħed mit-technicians tiegħi jdur mas-sub contractors ta' ASL, mhux ma' Rover, biex jiċċekkjaw kamra kamra fuq ir-radio u fuq kull stazzjon. Dan id-dokument mhux handwriting tiegħi u qatt ma rajtu qabel. Naħseb li dan inkiteb minn impjegati ta' ASL ma' wieħed mit-technicians tiegħi li daru kamra kamra u ċċekkjaw l-istazzjonijiet kollha li kien hemm. Dan huwa s-sitt stazzjonijiet tas-sound. Kull stazzjon kellu jkun differenti iżda kull numru jirreferi dejjem għall-istess stazzjoni għal kull kamra għax aħna lill-klijenti nagħmlulhom radio directory. Meta sar iċ-checking sibna ħafna problemi. (Fuq mistoqsija tal-Qorti) Ma kienx hemm technician wieħed, kienu varji, daqqa l-assistent tiegħi u daqqa wiehed mit-technicians. Ma nistax ngħid eżatt min kien imma nista' nsemmihom kollha. Kont nibgħat raġel magħhom fil-kmamar peress li l-kmamar kienu okkupati u kellna l-għamara u hekk. Dan id-dokument għamluh il-kuntrattur u mpjegat tiegħi preżenti. Ma nistax nikkonfermah illum."

A fol. 113 Joseph Scicluna esebixxa kopja *specifications* tal-kuntratt, ritratti li jindikaw xogħol ħażin, *telephone, radio* u *television book* tas-San Gorg Corinthia Hotel. Dan xehed ukoll a fol. 130 fejn qal illi *"dak iż-żmien jien kont site engineer stazzjonat fuq il-post. Il-funzjoni tiegħi kienet li nara li teknikament is-sistemi huma nstallati kif suppost u li l-progress u kwalita tax-xogħol hija aċċettabbli. Kont nieħu ħsieb ukoll il-progress of works fil-każ tar-Rover. Il-problemi li konna qegħdin naraw kienu nuqqas ta' deliveries fil-ħin, illi konna miftehmin anke fuqhom mal-klijent. Kull sistema kellha tlett fażi, l-ewwel il-conduit mnn fejn kellu jgħaddi l-cables tas-sistema kollha. Once li l-conduit ikun lest Rover jiġu mgħajta biex jinstallaw il-cables. F'dik l-ewwel fażi kien hemm mumenti fejn kienu puntwali u kien hemm mumenti fejn ma kinux. Kienu jibgħatu ħafna nies fl-aħħar hinijiet u kienu joħolqu konfuzjoni kbira u nuqqas ta' delivery. Kien ikun hemm trades oħra jaħdmu u ma kinux iżommu mat-timing li kellna kommess mal-klijent u mat-trades l-oħra."*

A fol. 134/5/6/7 jispjega fid-dettal in-nuqqasijiet li nstabu fix-xogħol li sar mir-Rover.

"Rover iddecidew li jużaw amplifiers domestiċi li ma humiex tajba għall- lukanda ta' dan il-kobor. Aħna kellna nirrettifikaw fuq dan ix-xogħol biex is-sistema tkun aċċettabbli mill-klijent u up to standard."

(Fuq domandi tal-Qorti) *"Dawn l-ispecifications kienu jiffurmaw parti mit-tender li ħriġna u mill-agreement tagħna mal-klijent. Kienu available għal Rover li kienu aware minnhom, anke mit-tip ta' amplifiers, cables meħtieġa, u design specifications li wieħed kellu jimxi magħhom. Kull meta kienet se tinbidel xi ħaġa konna nġibu l-go ahead mingħand il-konsulent tal-klijent għax aħna ma kellna ebda dritt inbiddlu specifications iżda stajna nipproponu biss.*

Dwar l-amplifiers il-konsulent kien qalilna li amplifier domestiku fil-każ tat-television system mhux aċċettabbli u dan għidna bih lil Rover. Jiena sirt naf wara li kien ġie

nstallat dan it-tip ta' amplifier. Għandi wieħed minnhom l-uffiċċju għax ma ħadtx pjaċir li ġie nstallat amplifier li ma kienx aċċettat mill-klijent. Għandi l-ispecifications kollha tas-sistema tat-television u tas-sound u anke d-design li ġew mgħoddija lil Rover u kellhom jimxu fuqhom.

L-ilmenti kienu ta' 2 livelli : l-progress u l-amplifiers.

Id-deliveries kienu jkunu tard. Ħafna drabi kien ikolli nivvinta skużi mal-klijent ġimgħa wara ġimgħa biex ngħidlihom li għadna mhux lesti. Ħafna drabi l-problema tal-cables kienet iżżommli trades oħra milli jimxu. Spjegazzjoni dettaljata fol. 142/3.

Ix-xogħol kellu jkun lest sa Settembru 1995. F'Novembru 1995 kellna ngħajtu kumpanija oħra għax ix-xogħol ma kienx lest. Bqajna għaddejjin sa Marzu 1996 u l-handing over sar April, Mejju 1996, bħala konsegwenza. Ir-ratifiki ma sarux minn Rover iżda minn terzi. Rover qatt ma tatni formal handing over tas-sistemi kompluti. L-ewwel stadju ta' commissioning sar minn Rover pero kien defiċjenti. It-tieni u t-tielet stadju ta' commissioning ma sarx minn Rover.

Fuq is-sistema tat-television qabbadna żewġ kuntratturi l-European Satellite, kumpanija Ingliża, u speċjalisti fix-xogħol. Dan kien wara l-closing date, Settembru 1995. European Satellite gew fit-18 ta' Novembru, engineer u technician. Il-problemi kienu li l-istampa ma kinitx tajba biżżejjed, ta' kwalita tajba biżżejjed fil-kmamar u public areas. Id-difett kienu tnejn: l-użu ħażin ta' dan it-tip ta' amplifiers. Rover installaw tnejn; biex nirretifikaw il-problema kien hemm bżonn tlettax. L-isplitters li ntużaw ma għenux lis-signal biex jasal tajjeb fil-point li kellu jasal għax ma kinux ta' kwalita tajba ħafna. Lanqas kellhom specifications fuqhom. Hemm problemi oħra li għadhom jeżistu per eżempju t-television outlets kellhom ikunu isolated jiġifieri ma tieħux xokk minnhom. Rover iddeċidew li jużaw tip differenti u għadhom hemmhekk għax ma stajniex inbiddluhom waħda waħda. Fil-head end equipment suppost kellhom jinstallaw biċċtejn apparat

importanti iżda sibna li nstallaw wieħed. Kien hemm ukoll lok għal ħafna improvement anke fil-workmanship.

JS2 parti mill-kamra, JS3 eżempju wieħed ta' bad workmanship, JS4 parti mill-kamra juri l-istat tal-cables u t-tip ta' connections li ntużaw, JS5 l-istat li tħalliet fih l-iswitch room, JS6 tip ta' amplifier li ntuża li ma kienx speċifikat minn Rover fiż-żmien u again l-istat li fih tħallew il-cables etc. Xogħol li ma sarx: mhux l-ewwel darba li sibna cables tat-television mhux mgħoddijin, anki xi points fil-public areas li ma kinux konnektjati. Ix-xogħol li ma sarx minn Rover sar min żewġ kumpaniji, l-European Satellite biex tirretifika x-xogħol. Kellna bżonn żewġ kumpaniji biex nsolvu l-problemi fi żmien qasir u mmedjat. It-tieni kuntrattur kellu aktar ħin għad-dispożizzjoni tiegħu biex isolvi l-problemi li kien hemm. Il-klijent eventwalment kien sodisfatt, meta aħna tajna l-handover, April/Mejju 1996.

Rigward is-sound system, skoprejna li l-main rack ma kienx kbir biżżejjed u ċertu equipment ma kienx aċċessibbli mill-faċċata, ritratt JS9. Dan qala' wkoll problemi f'żewġ amplifiers. JS10 ir-rack minn wara, JS11 u JS12 l-istat tal-cables, il-mod ta' connections u t-tip ta' cables. L-equipment qiegħed ħafna qrib ta' xulxin li ikkreja problemi lill-apparat bil-mod kif installat. Is-sistema tal-fire alarm kella bżonn power supply li kellha titpoġġa fuq ir-rack għax ir-rack suppost illi kienet tibgħat sinjal fil-kmamar. Dan kien nuqqas ta' ħsieb għax kellu jiġi nstallat mill-bidu ma' l-equipment. Jien kont niprova ngħin lir-Rover biex isolvu dawn il-problemi. Meta ġie delivered l-equipment kellu jkun funzjonabbli mill-bidu sa l-aħħar, u Rover kellhom jikkonnektjaw il-cables fil-kmamar u public areas ma' dan l-apparat u s-sistema, biex taħdem. Wara tgħaddi għall-commisioning biex tara li l-kwalita u s-sound ikunu ta' kwalita u kullimkien kostanti. L-apparat ġabu Rover.

Kien hemm każ fejn over kien f'xi Ottubru ġie u ħa l-equipment tat-television u tas-sound u l-audio system ċentrali minn fuq is-site. Wara diversi diskussjonijiet reġgħu rritornawhom. JS14 juri l-mod kif ġew ikkonnektjati ma l-elettriku. Suppost tintuża sistema ta' low voltage.

Minnflok intużat extra low voltage. Ma tistax tħalli sistemi bħal dawn fuq extra low voltage għax huma perikolużi hafna għax wieħed jista' faċilment jieħu xokk minnhom.

Problema oħra fir-radio system li kient tolqot 30% tal-kmamar kienet illi ħafna mill-istazzjonijiet ma kinux konsistenti, ma kinux koerenti. Hawnhekk ma kinitx kwistjoni li wieħed jaqla' ż-żewġ wires imma li jsib fejn hi l-problema u mbagħad jaqleb ż-żewġ wires biex jirretifika l-problema. Din kienet tieħu ħafna ħin. Qed nitkellmu fuq 30% ta' 260 kamra. Kien hemm ukoll problema ta' interferenza li huwa riżultat ta' wiring u conections mhux kif titlob is-sengħa u tispiċċa tisma' żewġ stazzjonijiet fl-istess ħin. Fil-punti ta' distribuzzjoni, r-risers, sibna li switches li kellhom ikunu ta' ċertu tip, single pole, sibna li kienu jaqtgħu wire wieħed meta suppost jaqtgħu tnejn għal kull stazzjon. Għalhekk ukoll kien hemm l-interferenza. Dawn kelna naqalgħuhom, inżarmawhom mill-ġdid, nikkonnektjawhom mill-ġdid, nissupplixxu switches kif kellhom jiġu suppliti, u dan sar bin-nies tagħna. Kien hemm ukoll parti mill-groundfloor fiż-żona F, fejn Rover lanqas biss installaw l-ispeakers tagħhom. Il-bed head units li ġew suppliti ma kienx jiffittja eżatt fil-compartment allokat għalih u dan ħoloq problemi waqt l-installazzjoni.

Il-volume control fil-foyer ma kienx hemm, u fir-restaurant kien difettuż u l-units specjali "PZR's" kellna numru ta' diffikultajiet fuq il-connecting up tagħhom. Kellna nerġgħu nżarmaw u narmaw mill-ġdid biex inkunu nistgħu nħaddmu s-sistema kif suppost.

JS13, JS7 u JS8 huma eżempji oħra ta' l-istat tal-connections u tal-mod kif tħalla l-equipment biex jiġi handed over lill-klijent, li l-klijent ma accettax.

L-audio system sar kollu mill-Associated Supplies. L-affarijiet inxtraw min diversi suppliers lokali. Ix-xogħol tar-rettifika sar taħt is-superviżjoni tiegħi. Fir-rigward tat-television sar miż-żewġ kumpaniji li semmejt."

A fol. 176 xehed Mario Attard li qal li jaħdem mal-Corinthia Group mal-projects division. *"Kont involut bħala projects manager fix-xogħol li ASL għamlet fil-Corinthia San Gorg. Kont in charge mill-proġett. Rover kienet sub contractor tal-main contractor tagħna ASL. Kienet tagħmel l-ELV's (extra low voltage works) li kien parti mill-main contract li kellhom ASL. Il-kuntrattur nagħtuh programm ta' xogħol u naraw li jżomm iż-żmien li nagħtuh u bil-kwalita miftehma. Ix-xogħol mal-programm kien tard, li aħna kellna nagħmlu oġġezzjoni mal-kuntrattur. Mhux neċessarjament ma kienx lest fil-ġurnata li fetħet il-lukanda fl-1 ta' Novembru imma ma kienx lest mal-programm illi kellu. Kien hemm ukoll problema fil-kwalita, aħna għandna specifications u x-xogħol ma kienx skond l-ispecifications tagħna. Kien hemm problema fis-sound u television. Ma niftakarx eżatt x'kienet. Niftakar li daħal kuntrattur ieħor biex jirranġa mhux Rover. Dan daħħluh ASL. Jiena għamilt xi seba' proġetti oħra minn dakinhar u d-dettalji ma niftakarhomx."* (Domanda tal-Qorti) L-ispejjeż li kellkom tħallsu lill-kuntrattur tbiddlu minħabba f'hekk? *"Bhalissa qed isir final account."* (Domanda tal-Qorti) Taf l-extra costs minn ħallashom hux intom jew il-kuntrattur? *"Aħna ma jidhirlix li ħallasna extra costs għax aħna għandna kuntratt u nimxu miegħu."*

A fol. 272 xehed Christopher Rizzo:
"Qed nippreżenta dokument B1: riċevuta ta' European Satellite Communications Ltd, li hija ditta minn Great Britain, li ġibnihom biex jagħmlu rapport fuq il-problemi li kellna u jagħmlu tiswija ta' malajr ta' l-MATV system biex inkunu nistgħu nkomplu aħna. Magħha hemm ir-rapport li għamlet din il-kumpanija li jittratta x-xogħol ħażin li sar u dak li huma għamlu biex isewwuh u jġibuh jaħdem. Il-prezz kien £2,271 u l-ispejjeż tal-hotel bills hawn Malta fl-ammont ta' Lm32.40 u Lm14.05, għax kellna ftehim mas-San Gorg Corinthia li joqogħdu free of charge. Dokument B2 erba' rċevuti ta' Sky Scan Ltd. Waħda Lm120, Lm740.60, Lm300 u Lm1,134. Dawn komplew jirrifinaw u jirranġaw l-MATV system wara li telqu European Satellites Limited. Dan kien xogħol li ma għamlitx Rover jew li kien sar ħażin u kellu jerġa' jitwettaq. B3, huma varji rċevuti, minn ħafna kumpaniji differenti, f'ammonti żgħar ta'

affarijiet li kellna nixtru lokali bhal parts żgħar għall-MATV system u sound system. Dawn ma kinux saru u kien hemm fejn kellna nbiddlu għax kienu jew maħruqin jew out of order. Dawn inxtraw ġeneralment wara li telqu Rover u ħadniha over aħna s-sistema. Meta s-sid ħa over il-lukanda u beda jużaha ċerti sistemi kienu qed jaħdmu u aħna komplejna naħdmu fuqhom biex inġibuhom aħjar, sabiex is-sistema tiġi konsenjata b'mod effiċjenti, mhux maintenance repairs. Dokument B4 huma allocation sheets li juru s-sigħat ta' xogħol li għamlu l-ħaddiema tagħna biex jirranġaw ix-xogħol ta' Rover. Prospett ta' kemm ħallasna pagi f'dan ir-rigward illum m'għandix miegħi imma għandna 298.5 hours. Dawn in-nies ħadmu fuq xogħlijiet li jew ma sarux jew kellhom jissewwew u li kien xogħol li ġie esegwit mir-Rover.

Rigward l-ammont ta' Lm1,387.43 din ġiet kalkolata Lm3.32 plus 40% times is-sigħat. Aħna niċċarġjaw day work rate meta nagħmlu x-xogħol bis-siegħa. Il-40% huwa administration costs biex jikkaverja overheads, staff, telefonati etc."

Is-soċjeta' Associated Supplies preżentat affidavit ta' Philip Farrugia a fol. 318. Dan qal li kien impjegat ma' Associated Supplies Ltd. bħala *site foreman* bejn Mejju 1994 u Mejju 1996, fix-xogħolijiet li saru l-Corinthia San Gorg. Prattikament jikkonferma x-xogħol kollu li sar minn Rover u kif kellu jiġi msewwi u rranġat biex jiġi *up to standard* u ta' kwalita tajba, kif spjegat mix-xhieda ta' qablu. Jgħid li Rover qatt ma kellu aktar minn sitta min-nies fuq is-*site* u l-biċċa l-kbira kienu jkunu minn tnejn sa tlieta. Id-direttur mhux dejjem kien ikun hemm u ġieli talbu hu stess biex jisilfu xi nies u xi għodda biex tar-Rover ikunu jistgħu jaħdmu.

Fis-seduta tad-19 ta' Jannar 2005 is-soċjeta' attriċi talbet li l-affidavit tad-direttriċi tagħha Sarah Zarb li ġie preżentat minnha jerġa' jifforma parti mill-atti tal-kawża. Is-soċjeta' konvenuta ma opponietx purke tiġi notifikata b'kopja ta' l-istess (fol. 358)

A fol. 378 (11/05/2005) xehdet l-istess Sarah Zarb illi żiedet ma' l-affidavit tagħha li rigward dak li qal Chris Rizzo li kellu jonfoq ħafna flus biex jispiċċa s-sistemi, jekk ried jiżdied xi materjal kif jiġri ħafna drabi, dan irid jitħallas għax ikun materjal *extra* minn dak miftiehem fl-*original quote*. Qalet illi *"Ahna ma tlaqniex mill-post u ma abbandunajniex is-sit iżda kienet is-soċjeta' konvenuta stess li waqqfitna u ordnatilna ma mmorrux aktar fuq is-sit u ma ħallietx il-ħaddiema jkomplu l-final touches li kien baqa'."*

A fol. 382 gie esebit l-affidavit ta' Sarah Zarb.

Ir-riassunt tal-affidavit huwa f'dan is-sens – *"Aħna konna ġejna kkuntattjati mis-soċjeta' konvenuta biex ninstallaw is-sistemi tat-television u audio fis-San Gorg Corinthia, fil-kmamar kif ukoll f'żoni oħra tal-lukanda. Is-soċjeta' konvenuta kienet diġa' tat dan ix-xogħol lill-kumpanija oħra Globe Electronics li kienu diġa għaddew il-wires tat-television u l-audio. ASL qalulna li dawn kienu tajbin u mhemmx għalfejn jinbidlu. Fid-19 ta' Dicembru 1994, kellna meeting ma' Joe Scicluna ta' ASL fejn iddiskutejna x-xogħol li kellu jsir. Sakemm ASL qabdet lilna, għadda żmien u kienu waqgħu lura u kellhom pressjoni kbira biex ikomplu.*

ASL ma ffirmawx il-kuntratt (Dok. 4) iżda aħna bdejna naħdmu fl-4 ta' Jannar 1995 minħabba li kienu mgħaġġlin. Din mhix proċedura normali speċjalment meta jkunu nvolut ammont daqshekk kbir. Il-kuntratt iffirmawh fit-2 ta' Frar 1995 (Dok. 2), ħallsu deposit fit-2 ta' Marzu 1995 (Dok. 3) u ffirmaw il-kambjali fit-22 ta' Marzu 1995 (Dok. 5).

Il-materjal li wżajna fl-installazzjoni kien kollu ta' l-ogħla kwalita approvati mill-Wireless Telegraphy Branch lokali fejn jiġu ċċekjati li kollox huwa according to standards. Aħna bgħatna kopja ta' l-ispecifications u lista tal-materjal kollu li konna ser ninstallaw (Dok. 22, 23, 23B u 23C). Ħadd ma lmenta avolja rawna ninstallawh. Għall-audio system Joe Scicluna ta' ASL ikkummenta li kienet ta' kwalita ferm tajba. Waqt l-installazzjoni u anke qabel ASL

u l-project management team kienu japprovaw il-materjal qabel jiġi nstallat, permezz ta' specifications jew sample material.

Id-disinn ta' l-istands tad-dixxijiet tas-satellita ġie approvat minn Joe Scicluna, ASL engineer. Il-Corinthia riedu jbiddluhom kompletament u damu biex jiġu approvati mill-15 ta' Mejju sat-13 ta' Lulju (Dok. 17). Kellna nbiddlu kollox u nagħmluhom mill-ġdid.

Chris Rizzo, direttur ASL, jibgħat faxes biex nispiċċaw xogħol li ma jistax jiġi finalizzat (Dok. 6) u ordni biex nispiċċaw l-installazzjoni tal-bed head panels sal-15 ta' April, filwaqt li l-approvazzjoni tagħhom mill-Project Team waslitilna fis-7 ta' April (Dok. 7). Dawn kellhom jiġu ordnati mingħand kumpanija barra.

Kien jgħaddi żmien mhux ħażin biex l-equipment jiġi approvat mill-MTS (il-consultant engineers) u l-project team tal-Corinthia.

Ġieli għamilna xogħol b'urġenza u ħadna l-approvazzjoni tiegħu wara biex ma naqgħux tard (Dok. 9). Jekk materjal jeħel mingħajr approvazzjoni u ma jiġix approvat, kien ikollna nerġgħu naqilgħu kollox u nagħmlu x-xogħol mill-ġdid spejjeż tagħna.

Ħafna mill-materjal ma setax jiġi ordnat minn barra qabel ma jkollna l-approvazzjoni ta' ASL. Fl-20 ta' Marzu 1995 tlabnihom lista taċ-channels tat-TV. Kollox jieħu żmien biex jasal minn barra.

Kien hemm ħafna drabi fejn ma stajniex inkomplu x-xogħol minħabba li x-xogħol ta' qabilna ma jkunx lest. U kien hemm xogħol li ġie miżjud wara (Dok.11, 12, 13, 14, 15, 16, 20).

Kellna ħafna problemi biex nitħallsu, niġru wara d-direttur għax pagamenti tard u skużi biex ma nitħallsux (Dok. 25). Lid-direttur anke t-telephone tad-dar tajtu imma ċempel darba biss fl-14 ta' Settembru.

Meta x-xogħol kien kważi lest, għamilna l-ewwel checks fil-kmamar. L-apparat kollu kien imwaħħal u kien jonqos biss l-aħħar commissioning, ġimgħa xogħol kollox ta' tnejn minn nies. Mingħajr preavviż is-security tal-Corinthia qalilna li ma stajniex nidħlu aktar fis-site. Għalhekk ma stajniex nispiċċaw il-commissioning li kien baqa'.

L-uniku kuntatt li sar kien biex jixtru l-PZR's mingħandna peress li l-kumpanija minn barra minn fejn xtrajna l-apparat ta' l-audio ma qdiethomx. Fix-xhieda tiegħu Joe Scicluna qal li kien hemm problema bil-PZR's. Dawn lanqas biss kienu fil-kuntratt aħseb u ara kemm stajna waħħalnihom ħażin (Dok. 26)."

Fix-xhieda tiegħu Joe Scicluna jgħid li ġew installati 13 amplifier għas-sistema tat-TV. Il-kuntratt barra l-5 channelised amplifiers li ġew installati, kellu jkun hemm tnejn (Dok.27) u għal tnejn kellna nitħallsu. Jekk tħallsu 13, 11 minnhom kienu żejda."

A fol. 386 (02/12/2005) ġew miġbura ix-xhieda quddiem l-Assistent Gudizzjarju. Sar Kontro-Ezami ta' Christopher Rizzo illi llum m'għadux ma' ASL. Prattikament ikkonferma dak kollu li kien xehed qabel.

A Fol. 402 (25/01/2006) sar il-kontro-ezami ta' Sarah Zarb. Din qalet illi: *"Jien xhedt dwar affarijiet li nafhom personalment għax kont immur għall-meetings, kont l-ASL, etc. Jiena kont ngħin fl-administration ta' Rover u anke on site ġieli mort. Jiena kont involuta fil-bidu waqt in-negozjati iżda anke wara għall-progress meetings mort. Mhux kollha iżda ħafna minnhom. Chris u Mark kellhom xi diżgwid bejniethom u kont immur jien. Fuq is-sit ma kontx immur very often. Jiena ma ċċekjajatx il-kmamar personalment. Dan sar mit-technician tagħna. Ir-risers bilfors iridu jkunu hemm inkella ma jkunx hemm signal fil-kmamar. Fil-public areas irrid nara d-dokumenti. Imma l-public areas kienu jiffurmaw xi 5% biss tal-kuntratt. Il-bulk huma il-280 kamra.*

It-telephone tad-dar tajtulu lil Rizzo biex jekk ikun irid ikun jista' jaqbadna after hours u jsibna basically 24 hours a day.

Il-kuntratt konna nieħdu ħsiebu jiena u żewġi għax fl-istess xogħol konna naħdmu. Jekk Chris ma kienx jaqbad lil Mark fil-ħinijiet ta' l-uffiċċju kien isib lili. Kemm-il darba kellem lili fuq problemi. Mhux il-korrispondenza kollha kienet tiġi ndirizzata lil Mark. Kif għidt kellhom diżgwid u kont sa mmur il-meetings jien ukoll. Jiena nifhem fit-tekniku. I can design a network u llum għandi l-istess xogħol. Ironically għadna kif iffirmajna kuntratt għar-refurbishment ma' l-istess Corinthia.

Barra l-A level Physics li hu l-bażi ta' dan ix-xogħol, jiena għamilt diversi korsijiet speċifiċi f'dan ix-xogħol snin ilu u llum għandi wkoll nies kompetenti biżżejjed mill-bidu sa l-aħħar. Dak iż-żmien kellna ukoll. Kuntratt verbali ma għandek xejn. Għalhekk kien hemm bżonn li jiġi ffirmat il-kuntratt. Mill-Project Management riedu japprovaw kollox. Anke japprovaw li naħdmu aħna flok ħaddiehor għax dan kien beda l-kuntratt ħaddiehor qabilna.

Ġieli kien hemm specifications u materjal li ma ġiex approvat mill-Project Team u kien hemm ħafna dewmien, il-bed head panels hija każ minnhom. Re: Dok. 2 aħna konna diġa' bdejna x-xogħol u ASL iffirmat dakinhar għax aħna għidnielhom li mhux se nagħmlulhom aktar xogħol jekk ma jiffirmawx.

Dak iż-żmien kull ma jiġi impurtat kien jiġi approved mill-Wireless Telegraphy Branch. U bħala parti mill-kuntratt l-equipment kollu li pprovdejna kien jiġi approvat mill-klijent. Aħna ngħadduh ASL u ASL ġġib l-approval hu. Tajnihom l-ispecs kollha bil-lista ta' l-equipment kollu. Aħna dealings direttament ma' Corinthia ma kellniex. Kien ikellimhom ASL. ASL kien jgħidli li l-Project Team tal-Corinthia approvaw.

Ma niftakarx jekk kellniex testing certificates imma għandna r-readings kollha tax-xogħol. Ma nafx jekk ASL kienx jgħaddilna hu a testing certificate.

Testing and comissioning is usually done together. In a hotel like this trid xi għaxart ijiem. Is-switch kien diġa' mixgħul. L-aħħar commissioning jiġifieri li ddur is-sistema kollha u tara li you have the desired levels in every room. Il-kuntratt kien kollu lest hlief għat-testing u commissioning. L-attenuators ma kinux fil-kuntratt kienu extra works u kellu jidħol l-avukat fiha biex tħallasna.

Ma kellniex data tat-tlestija tal-kuntratt mill-bidu. Kienu jsiru data as we go along block wara l-ieħor, imbagħad bagħtulna document li kien fih data.

Hu jaf għaliex ġab in-nies minn barra u x'għamlu. Lilna ma ħalliniex inkomplu x-xogħol. Sakemm konna għadna mmorru aħna ma jidhirlix li kien hemm ħaddiehor. Wara li rċevejna l-ittra biex ma nersqux 'l hemm, aħna ma stajniex nispiċċaw it-testing and commissioning and any rectifications which migħt be needed. Meta rċevejna l-ittra ufficjali (28 November) kien ilna żmien bl-ordni li ma nistgħux nidħlu hemm. Is-security guard ma ħalliniex nidħlu."

Fil-Kontro-Ezami ta' Sarah Zarb (fol. 489), esebiet u tat spjegazzjoni għal diversi dokumenti li kienet għamlet referenza għalihom fil-kontro-ezami ta' qabel. Qalet illi fit-18 November tas-sena in kwistjoni kien diġa' hemm kuntratturi oħra jaħdmu minn flokhom.

Fin-nota ta' sottomisjonijiet tagħha s-soċjeta' attriċi Rover bażikament qed tgħid illi:

1. Illi r-rapport tal-perit legali kellu quddiemu u kkunsidra biss provi prodotti mils-soċjeta' konvenuta, dan għandu jigi skartat minn din l-Onorabbli Qorti.

2. Xhieda tad-direttur Mark Rota ma hemmx, peress li sfortunatament miet fil-bidu tal-kawża.

3. Ix-xhieda, affidavit u dokumenti, ta' martu Sarah Zarb ġiet rintegrata fl-atti wara li preċedentament kienet ġiet sfilzata. Zarb ppreżentat ukoll diversi dokumenti in

kontro-eżami. (Ara s-*synopsis* fol. 15, 16, 17), Minn dan kollu u minn studju akkurat tad-dokumenti jirriżulta li mhux minnu li t-talba attriċi hija ntempestiva u l-ammonti mhumiex dovuti *stante* inadempjenza da parti tas-soċjeta' attriċi.

4. Apparti dan is-soċjeta' konvenuta poġġiet lis-soċjeta' attriċi fl-impossibbilta' illi tkompli x-xogħol lilha kummissjonat. Dan joħroġ ċar mix-xhieda ta' Zarb kif ukoll mill-ittra uffiċjali mibgħuta mis-soċjeta' attriċi stess.

5. Il-kuntratt kien għadu ma nħallx meta s-soċjeta' konvenuta qabbdet lil terzi, kontra l-principji tal-kuntratt tal-appalt. Il-komunikazzjoni saret biss b'ittra uffiċjali li fost oħrajn talbet danni etc.

6. In kontro-ezami Chris Rizzo jammetti li taw struzzjonijiet lis-*security* biex ma jħallux lill-ħaddiema tas-soċjeta' attriċi jidħlu fis-*site*.

7. Ma ġiet prodotta l-ebda ittra ta' terminazzjoni għalkemm Chris Rizzo obbliga ruħu li jippreżentaha.

8. Kulma kien fadal kien it-*testing* u *commissioning.*

9. Fl-istadju li sar ir-rapport tal-perit legali s-soċjeta' attriċi kienet għada ma ressqet l-ebda provi tagħha. Il-perit legali ma ħa in konsiderazzjoni l-ebda prova li ressqet s-soċjeta' attriċi u għalhekk ir-rapport kważi kważi hu wieħed *ex parte* u għalhekk il-Qorti m'għandhiex tistrieħ fuqu. *Inoltre* d-danni likwidati (Lm4,795.12) mill-perit legali huma f'ammont akbar mill-ammont tal-kuntratt mitlub mis-soċjeta' attriċi (Lm3,837.43).

10. Dan ma jagħmlix sens meta skond Chris Rizzo stess 85% tal-installazzjoni kienet lesta, u fil-*ground equipment* laħqu 90 – 95%.

Fin-nota ta' sottomissjonijiet tas-soċjeta' konvenuta ASL din irrilevat illi;

1. Kien hemm żewġ kundizzjonijiet marbuta mal-ħlas tal-kambjali li jirriżultaw mill-*agreement* [1].

2. Saret referenza għax-xhieda prodotti mis-soċjeta' konvenuta [2].

3. Ir-rapport tal-Perit Legali jeskludi 40% *mark up* fuq il-pagi li s-soċjeta' attriċi ħallset lill-ħaddiema tagħha biex tagħmel tajjeb għal *overheads etc*. Jekk dan ma jiġix kunsidrat is-soċjeta' konvenuta tiġi li ħadmet b'telf. Ma taqbilx li l-*items* li naqqas il-perit legali għandhom jiġu mnaqqsa u jżid l-ammont ta' £125 ekwivalenti għall-€136.74 spejjez ta' *circuit board*.

4. It-talba għad-danni tas-soċjeta' konvenuta għandha tiġi milqugħa *stante* li ampjament pruvata, u likwidata fl-ammont ta' €12,595.69 (l-ammont likwidat mill-perit *piu'* l-ammont li naqas milli jikkunsidra jew li ma aċċettax), filwaqt li s-soċjeta' attriċi m'għandiex dritt titħallas l-ammonti tal-kambjali peress li l-kundizzjonijiet marbuta magħhom qatt ma avveraw ruħhom.

KONSIDERAZZJONIJIET TAL-QORTI.

Naturalment peress li l-Qorti għandha quddiemha wkoll kontro- talba, iridu jiġu deċiżi żewġ kawzi f'sentenza waħda. Fuq naħa waħda da parti tas-soċjeta' attriċi hemm l-azzjoni kambjarja u fuq in-naħa l-oħra da parti tas-soċjeta' konvenuta l-azzjoni biex jiġu mħallsa danni minħabba li s-soċjeta' attriċi abbandunat ix-xogħol li kellha tagħmel.

Fir-rigward tal-azzjoni kambjarja din ma tippreżenta ebda diffikolta'. Kif ġia' ndikat ma jirriżultaw ebda kondizzjonijiet fuq il-kambjali u f'azzjoni simili dak huwa li hu rilevanti. F'dan l-istadju il-Qorti ma tistax ma taqbilx mas-sentenza ġia' mogħtija minnha (naturalment diversament preseduta) fis-sens illi l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta'

---

[1] Dawn pero ma jirrizultawx mill-kambjali per se.

[2] Ara synopsis tagħhom

konvenuta ma humiex eċċezzjonijiet kambjarji, iżda personali għall-pussessur tal-kambjala, u għal din ir-raġuni ma hemmx dubju li l-azzjoni attriċi għandha tiġi milqugħa kif inhi.

Fir-rigward tal-kontro talba, is-soċjeta' konvenuta qed tgħid illi hija sofriet danni minħabba li s-soċjeta' attriċi abbandunat ix-xogħol, li x-xogħol sar ħażin u kien hemm nuqqas ta' konsenja fiż-żmien.

Il-Qorti eżaminat il-provi miġbura u ma jirriżultaliex li s-soċjeta' attriċi abbandunat ix-xogħol iżda kienet is-soċjeta' konvenuta li ħallet il-kuntratt. F'ebda ħin is-soċjeta' attriċi ma ndikat li hija kienet se titlaq ix-xogħol, iżda ġiet miżmuma mill-klijenti tas-soċjeta' konvenuta milli tkompli taħdem. Is-soċjeta' konvenuta setgħet tagħmel dan *ai termini* tal-artikolu 1640 tal-Kodiċi Ċivili iżda minn jekk kienx hemm raġuni valida jew le biex tagħmel dan jiddependi jekk hija tistax titlob id-danni *ai termini* tas-sub-inċiż (3) tal-istess artikolu. Dan infatti jgħid illi *"Jekk ikun hemm raġuni biex iħoll il-kuntratt, min jagħti x-xogħol għandu jħallas biss lill-appaltatur somma li ma tkunx iżjed mill-ispejjeż tal-appaltatur u l-valur tax-xogħol wara li jittieħed qies ta' l-utilita' ta' dawk l-ispejjeż u dak ix-xogħol kif ukoll id-danni li dan ikun sofra".*

Għalkemm huwa minnu li l-perit legali rrediġa r-rapport tiegħu qabel ma ġie nserit fil-proċess l-affidavit ta' Sarah Zarb (jew Rota kif kienet qabel) ċerti konklużjonijiet tiegħu huma kondiviżi mill-Qorti. Jirriżulta nfatti palesament illi kien hemm ċertu dewmien fix-xogħol u jirriżulta speċjalment mid-depożizzjoni ta' Leslie Bonnici u Raymond Mangion illi kellhom isiru xi xogħlijiet minn kuntratturi oħra minħabba li ċertu xogħol ma sarx *up to standard.* Skond ġurisprudenza kostanti, apparti l-artikolu 1640, l-appaltatur li jesegwixxi ħażin ix-xogħol li jifforma l-oġġett tal-appalt huwa responsabbli għad-dannu kollu li jirriżulta minn dik l-esekuzzjoni ħażina (Vol XXXVII p iii – pagna 883). Dawn il-persuni Bonnici u Mangion) għalkemm ittellgħu jixhdu minn ASL ma għandhomx x'jaqsmu ma' l-istess soċjeta' u huma mpjegati ta' soċjetajiet li għamlu x-xogħlijiet li ma sarux mis-soċjeta'

attriċi. Jirriżulta pero' li s-soċjeta' attriċi ġiet notifikata bit-terminazzjoni tal-appalt fit-28 ta' Novembru 1995 – dan jirriżulta mid-depożizzjoni ta' Sarah Zarb u mhux minn xi dokument għaliex ASL ma esebiet ebda dokument fir-rigward – u ċioe' wara li ASL kienu ġia' daħħlu kuntratturi oħra jaħdmu fuq il-lant. Għalhekk is-soċjeta' konvenuta ma tistax tirreklama danni li sofriet qabel ma ħallet il-kuntratt *ai termini* tas-sub-inċiż (5) tal-artikolu 1640. L-ispejjeż għalhekk illi nkorriet mas-soċjeta' estera European Satellite Communications Limited, apparti li l-Qorti mhix sodisfatta li ASL ma setgħux imminimizzaw dawn id-danni billi qabbdu kuntrattur residenti f'Malta (u kienu jiġu evitati għall-inqas l-ispejjeż tal-ajru li huma parti sostanzjali minnhom) f'dak l-istadju is-soċjeta' konvenuta kienet għadha marbuta kuntrattwalment ma' dik attriċi. Il-kont infatti jġib id-data tal-24 ta' Novembru 1995.

Fir-rigward tad-danni l-oħra l-Qorti taqbel mal-konklużjonijiet peritali, fis-sens illi x-xogħol li sar minn Skyskan Limited u kontijiet relattivament żgħar oħra ndikati a fol. 371 u 372 għandhom jiġu rifużi mis-soċjeta' attriċi bħala danni. Il-Qorti taqbel mal-perit legali ukoll li s-soċjeta' konvenuta ma għandha ebda dritt tiġi rifuża 40 fil-mija (hekk imsejħa *fee* amministrattiva!) *oltre* s-salarji tal-impjegati tagħha biex skond hi, sewwew ix-xogħol ħażin. Tifhem pero' li l-impjegati setgħu kienu qed jagħmlu xogħol ieħor u s-salarji relattivi (Lm991.02c) għandhom jingħaddu. Għalhekk id-danni pagabbli lis-soċjeta' konvenuta jammontaw għal Lm3,550.78c ossija €8,271.09.

DEĊIŻJONI

Għal dawn il-motivi l-Qorti tiddeċiedi l-kawża billi:

fir-rigward tat-talba attriċi (filwaqt li tastjeni milli tieħu konjizzjoni tat-tieni talba *stante* d-digriet li permezz tiegħu is-soċjeta' konvenuta ġiet awtorizzata tippreżenta n-nota tal-eċċezzjonijiet), tiċħad l-eċċezzjonijiet u tilqagħha u tikkundanna lis-soċjeta' konvenuta tħallas lil dik attriċi s-somma komplessiva ta' tliet elef, tmien mija u sebgħa u tletin lira Maltin u

tlieta u erbgħin ċenteżmu (Lm3,837.43) ossija illum tmient elef, disa' mija u tmienja u tletin Ewro u wieħed u tmemin ċenteżmu (€8,938.81) bl-imgħaxijiet kif mitluba li jiddekorru mill-iskadenza tal-kambjali; l-ispejjeż ħlief dawk ġia' deċiżi a kariku tas-soċjeta' konvenuta;

fir-rigward tal-kontro-talba tiċħad l-eċċezzjonijiet u tilqa' t-talba u tikkundanna lis-soċjeta' attriċi tħallas lil dik konvenuta s-somma ta' tmient elef, mitejn u wieħed u sebgħin Ewro u disa' ċenteżmi (€8,271.09); spejjes a kariku tas-soċjeta' attriċi *eccetto* dawk tal-perizja li għandhom jitħallsu mill-partijiet f'sehem indaqs.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------